

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/33/2018
Identifikačné číslo spisu: 6613212070
Dátum vydania rozhodnutia: 21.02.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6613212070.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. T. N., trvale bytom v Q., proti žalovaným 1/ C. J. v konkurze, trvale bytom v Q., 2/ S. J. trvale bytom v Q., 3/ C. X., trvale bytom tamtiež, 4/ K. J. trvale bytom ako žalovaný 1/, 5/ S. J. trvale bytom ako žalované 2/ a 3/ a 6/ N. J., trvale bytom ako žalované 2/, 3/ a 5/, o uloženie povinnosti strpieť výkon exekúcie predajom nehnuteľností, vedenom Okresným súdom Lučenec pod sp.zn. 14C/64/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2016 sp.zn. 16Co/9/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2016 sp.zn. 16Co/9/2015 z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom I. nepripustil späťvzatie žaloby voči žalovaným 2/ až 4/ ani čiastočné späťvzatie žaloby voči žalovanému 1/; II. pripustil späťvzatie žaloby voči žalovaným 5/ a 6/, zrušil žalobu zamietajúci rozsudok Okresného súdu Lučenec (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 30. septembra 2014 č.k. 14C/64/2013-81 v časti týkajúcej sa týchto žalovaných a konanie v takomto rozsahu zastavil; III. v časti zamietajúcej žalobu voči žalovaným 1/ až 4/ a v časti trov prvostupňového konania vyššie označený rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; IV. žalobcovi uložil povinnosť žalovaným 1/ až 4/ „nahradit“ (správne „zaplatiť“) „trovy“ (správne „náhradu trov“) odvolacieho konania predstavované ich trovami právneho zastúpenia v sume 156,52 € k rukám (?) Advokátskej spoločnosti Tagaj s.r.o. do troch dní a V. žalovaným 5/ a 6/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Tento svoj rozsudok odôvodnil v časti nepripustenia, resp. pripustenia čiastočného späťvzatia žaloby právne ust. § 208 O.s.p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne výslovným nesúhlasom žalovaných 1/ až 4/ s takýmto procesným postupom žalobcu a naopak absenciou vyjadrenia sa zvyšných žalovaných v tomto smere. Vo veci samej sa plne stotožnil i s dôvodmi napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O.s.p.), podľa ktorých k zamietnutiu žaloby muselo prísť pre nedostatok statusu žalovaných 2/ až 6/ ako povinných v exekučných konaniach označených aj v žalobnom návrhu (tzv. petite) a pre nedostatok vlastníctva žalovaného 1/ k nehnuteľnostiam taktiež označeným v petite žaloby (ktorých podielovými spoluvlastníkmi podľa zápisu v katastri sú práve žalovaní 2/ až 6/ a otázkou platnosti prevodu vlastníctva na tieto osoby sa súd prvej inštancie pre

„nereálnosť vykonateľnosti petitu žalobného návrhu“ nezaoberal).

2. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca s návrhom, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) napadnutý rozsudok zrušil (a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie?). Namietal nedostatkom procesnej spôsobilosti žalovaného 1/ a nedostatkom jeho riadneho zastúpenia v čase rozhodovania odvolacieho súdu (§ 237 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď uznesením Okresného súdu Banská Bystrica zo 6. mája 2015 sp.zn. 1K/30/2015 bol na žalovaného 1/ vyhlásený konkurz, tým došlo aj k prerušeniu konania, na tomto nič nemení nesplnenie si povinnosti úpadcu oznámiť súdu takúto skutočnosť a v dovolacom konaní preto nemalo byť rozhodnuté.

3. Žalovaný 1/ sám dovolací návrh nepodal a JUDr. Jozef Veselý, advokát vo Veľkom Krtíši, Mierová 1, ako správca konkurznej podstaty tohto žalovaného oznámil, že o dovolacom konaní v prejednávanej veci úpadcom nebol informovaný, ak však žalovaný 1/ aj po vyhlásení konkurzu v takomto konaní vystupoval samostatne, takýto jeho postup nepovažuje za súladný so zákonom a preto sa stotožňuje i s dovolacími dôvodmi žalobcu.

4. Žalovaní 2/ až 4/ dovolacie návrhy nepodali a žalované 5/ a 6/ navrhli dovolanie odmietnuť, majúc za to, že toto nie je prípustným a smeruje len k spochybnovaniu právoplatného výsledku konania a predlžovaniu ich právnej neistoty.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“). Najvyšší súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci až po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016 (17. mája 2016), podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O.s.p. Nevyhnutnosť takéhoto postupu vyplýva zo základných princípov C.s.p., a to najmä z princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 aj 2 C.s.p.), ako aj z princípu ústavného konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O.s.p., § 35 C.s.p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z.z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas na oprávnenou osobou, u ktorej nikým nespochybnené vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa spôsobovalo nepotrebnosť právneho zastúpenia v dovolacom konaní advokátom (§ 429 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ C.s.p., v čase začatia dovolacieho konania § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a súčasne aj za dôvodné (nech aj za stavu nemožnosti stotožnenia sa s dovolateľom v tom, ktorou zo zákonom predpokladaných tzv. zmätočnosťných väd výsledkov konania na odvolacom súde trpí).

7. Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal. O.s.p. upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudkom odvolacích súdov v ustanoveniach § 237 a § 238.

8. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. bolo dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (odsek 1); proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2) a proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo

výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak šlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky (odsek 3).

9. V preskúmvanej veci dovolanie žalobcu bolo nasmerované proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie zásadne prípustné nie je. Nešlo tu ani o prípad niektorej zo zákonom ustanovených výnimiek z pravidla, keďže dovolací súd v tejto veci doposiaľ nerozhodoval (a vylúčeným tak bolo i odchylenie sa odvolacieho súdu od názoru vysloveného dovolacím súdom, ktorý tu takto nebol), odvolací súd vo výroku potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania pre zásadný právny význam takéhoto rozhodnutia nevyslovil a vzhľadom k inému než spotrebiteľskému charakteru konania v tejto veci neprichádzala do úvahy ani možnosť predstavovaná potvrdením rozsudku o vyslovení neplatnosti (a neprijateľnosti) zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p., ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník /dnes strana sporu/ namieta alebo nie), sa však dovolací súd nemohol obmedziť len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa musel zaoberať aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. (zvlášť ak žalobca videl prípustnosť dovolania práve v naplnení takéhoto ustanovenia). Toto zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku aj uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (šlo tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Podľa čl. I § 47 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom v čase vyhlásenia konkurzu, ďalej tiež len „ZKR“) ak tento zákon neustanovuje inak, vyhlásením konkurzu sa prerušujú všetky súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi (odsek 1 veta prvá). Vyhlásením konkurzu sa neprerušuje daňové konanie, colné konanie, konanie o výživnom na maloleté deti, ani trestné konanie, pričom v trestnom konaní nemožno rozhodnúť o náhrade škody; tým nie sú dotknuté ustanovenia § 48. V týchto konaniach však lehota pre správcu na podanie opravného prostriedku neuplynie skôr ako 30 dní od konania prvej schôdze veriteľov (odsek 2). V konaniach prerušených podľa odseku 1 možno pokračovať na návrh správcu; správca sa podaním návrhu na pokračovanie v konaní stáva účastníkom konania namiesto úpadcu (odsek 3).

12. Podľa čl. I § 44 ods. 1 ZKR oprávnenie úpadcu nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, vyhlásením konkurzu prechádza na správcu; správca pritom koná v mene a na účet úpadcu.

13. ZKR obdobne ako zákon, ktorý s účinnosťou od 1. januára 2006 nahradil, teda zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších zmien a doplnení (tu por. aj čl. I § 208 bod 1 a čl. IV ZKR), ustanovil za jeden z účinkov vyhlásenia konkurzu prerušenie súdnych konaní prebiehajúcich za účasti úpadcu. K takémuto prerušeniu dochádza ex lege, čiže priamo zo zákona a bez potreby vydávania o tom osobitného rozhodnutia (ktoré by aj tak mohlo nanajvýš byť len konštatovaním skutočnosti, ktorá už nastala). Pokiaľ nepôjde o niektorú výnimku z takéhoto pravidla (dnes podľa čl. I § 47 ods. 2 vety prvej ZKR), je tu možnosť podania návrhu konkurzného správcu na pokračovanie v konaní s tým, že ak správca takýto návrh podá, stane sa účastníkom konania namiesto úpadcu (rozumej nahradí ho), i tu zjavne bez ďalšieho, teda bez vydávania i o takejto zmene či už na strane žalobcu alebo žalovaného akéhokolvek rozhodnutia súdu a v konaní sa bude pokračovať ďalej. Ak takýto návrh naopak podaný nebude, konanie ostane prerušeným (aj s účinkom neplynutia v takomto konaní určených či ustanovených lehôt podľa čl. I § 47 ods. 1 vety druhej ZKR). V prípadoch, v ktorých k prerušeniu

konania vyhlásením konkurzu neprichádza, potom úpadca ostáva účastníkom konania (dnes stranou), oprávnenie konať v jeho mene však prechádza na správcu - čím u právnických osôb v úpadku správca prakticky vstupuje do práv a povinností štatutárneho orgánu takejto osoby a u fyzických osôb úpadcov ide o obdobu s prípadmi straty procesnej spôsobilosti, v ktorých zákonným prostriedkom na zjednanie možnosti v konaní pokračovať je konanie príslušnej osoby prostredníctvom zástupcu.

14. Keďže však ZKR na rozdiel od zákona č. 328/1991 Zb. v znení platnom a účinnom od 1. augusta 2000 neuzákonil nielen povinnosť súdu vydať uznesenie konštatujúce prerušenie konania vyhlásením konkurzu, ale ani následok prípadného opomenutia v podobe neúčinnosti procesných úkonov (účastníkov aj súdu) uskutočnených v čase od vyhlásenia konkurzu do vydania rozhodnutia o prerušení konania (v tejto súv. por. čl. I bod 24 a čl. VI zákona č. 238/2000 Z.z., ako aj nimi prinesené ustanovenie § 14 ods. 5 poslednej vety zákona po novelizácii), rozsudok odvolacieho súdu v prejednávanej veci, ktorým bolo rozhodnuté v čase po prerušení konania (o.i.) o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie, za neúčinný považovať nešlo a to podobne platilo aj o dovolaní žalobcu.

15. Prejednanie v takejto situácii veci odvolacím súdom za účasti úpadcu (hoci za riadneho chodu vecí by pokračovať v konaní bolo možné nanajvýš so správcom) a vydanie aj rozhodnutia a ambíciou konanie skončiť však podľa názoru dovolacieho súdu nebolo prípadom nedostatku procesnej spôsobilosti účastníka a nedostatku jeho riadneho zastúpenia (o aký prípad by s prihliadnutím k už uvedenému vyššie mohlo ísť len u niektorého z konaní vymenovaných v čl. I § 47 ods. 2 vete prvej ZKR, ktoré sa vyhlásením konkurzu neprerušujú a v ktorých úpadca stráca oprávnenie konať samostatne s tým, že ho ďalej - po dobu trvania konkurzu - musí zastupovať správca). Podľa názoru dovolacieho súdu tu ale šlo o špecifický prípad zmatečnosťnej vady podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., predstavovanej odňatím účastníkovi konania postupom súdu možnosti konať pred súdom, ktorá sa v tomto prípade prejavila neposkytnutím možnosti správcovi konkurznej podstaty úpadcu I. rozhodnúť sa, či (na výzvu odvolacieho súdu, ktorej tu taktiež - možbyť i pre nedostatok vedomosti o vyhlásení konkurzu - nebolo) navrhne alebo nenavrhnú pokračovanie v konaní prerušenom vyhlásením konkurzu a II. pre prípad rozhodnutia sa pre pokračovanie v konaní v ňom zaujať procesné postavenie skôr patriace úpadcovi (rozumej tohto nahradiť ako jedného zo žalovaných i so všetkými z toho plynúcimi procesnými právami aj povinnosťami).

16. Rovnaký názor vyslovil najvyšší súd inak už vo svojom uznesení z 28. júna 2017 sp.zn. 7 Cdo 103/2016, v ktorom tiež poukázal na to, že v prípade výskytu takejto vady nie je rozhodujúcim, či nastala na strane dovolateľa alebo jeho procesného súpera (ktorý za stavu vyznenia dovolaním napadnuteľného rozhodnutia v jeho prospech by - nazerané optikou súčasnej procesnej úpravy - na dovolanie ani nebol subjektívne oprávneným).

17. Dovolací súd pri riadení sa všetkými dosiaľ priblíženými úvahami preto rozsudok napadnutý dovolaním zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.), v tomto prípade ale bez dovolaním požadovaného vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie podľa § 450 C.s.p., keďže toto by prichádzalo do úvahy len v prebiehajúcim (neprerušenom) konaní (o aký prípad tu zatiaľ nešlo).

18. Z rovnakého dôvodu (odhliadajúc tu od skončenia dovolacieho konania vydaním zrušujúceho uznesenia) neprichádzalo do úvahy ani rozhodovanie o trovách konania.

19. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

